

2018. gada 10. janvārī

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā (VKPAI) Rīgā, Pils ielā 22 – 105

**304. sēdes
PROTOKOLS**

Sēdē piedalās: Padomes locekļi: A.Kronbergs, J.Dambis, J.Asaris, A.Lapiņš, I.Tapiņa, D.Baltiņa, J.Zilgalvis, I.Purmale, A.Kušķis
Sēdē piedalās:
U.Bratuškins
G.Princis
Projektu pārstāvji:
G.Kambars, A.Vasiļjeva – vides mākslas objekts “Goda vārti”;
I.Lukstiņa, K.Vingris, K.Baikovskis – Eiropas dzelzceļa līnijas, Rail Baltica;
A.Maderniece – Rīgas Būvvalde.

Sēdi vada: A.Kronbergs

Sēdi protokolē: A.Rupenheite

Sēdi atklāj: 14.00

1.

Padomes 304. sēdes darba kārtība (pielikums nr. 1)

J.Dambis aicina iekļaut Padomes sēdes darba kārtībā informatīvu jautājumu par izmaiņām normatīvajos aktos. Padome apstiprina darba kārtību ar papildus jautājumu.

2.

Padomes 305.sēde

Padomes 305.sēdi sasaukt 24. janvārī. Aiznākamo sēdi sasaukt 7. februārī.

3.

**Vides mākslas objekta “Goda vārti” izvietošana Brīvības bulvāra un Elizabetes ielas stūrī;
Iesniedzējs: VKPAI.**

K.Kukaine informē par iesniegumu.

G.Kambars informē par ieceri. Projekts tapis divus gadus, pamatojoties uz konkursu, kurā iesniegtais risinājums guva galveno atbalstu. Vides mākslas objektu plānots uzstādīt jau tuvākajās dienās, kur tas atradīsies divus gadus. Gada griezumā ir zināmi akcenti un grafiks, kā notiks attēlu nomaina objektā izvietotajos ekrānos, balstoties uz valsts svētku tematiku. Bet detalizēti vēl tiek izstrādāti mākslinieku piedāvājumi plānotajām projekcijām uz ekrāniem. Konstruktijas atrašanās bez attēliem nav plānota.

Projektētāja A.Vasiļjeva informē par ieceres tehnisko risinājumu. Plānots kā īslaicīgas lietošanas objekts (pirmās grupas inženierbūve) uz autonomas platformas. Informācija par vizuālo noformējumu bija sīkāk, lai būtu kā pārsteiguma dāvana simtgadē. Saņemti nepieciešamie atzinumi par objekta drošību.

D.Baltiņa uzdod jautājumu par drošību objektā – ekrānu bojājumiem gan tehniski, gan fiziski iespēju sabojāt un risinājumiem šādā situācijā, lai neradītu apstākļus, kad vides objekts stāv bez ekrānu darbības.

G.Kambars informē, ka ekrāni veidoti no atsevišķiem moduļiem, kurus idejas realizētāji apņēmušies 24 stundu laikā nomainīt bojājumu gadījumā.

A.Lapiņš vērš uzmanību ceļa zīmes novietojumam, kas kontrastē ar vides objekta izskatu.

G.Kambars informē, ka ir bijis lūgums šo jautājumu risināt pašvaldībā jau pirms vairākiem gadiem, jo šī

zīme ietekmē ikvienu vides objektu, kas tiek novietots šajā vietā. Tomēr normatīvo aktu regulējums nosaka šādas zīmes nepieciešamību un līdz ar to jautājums nav tālāk atrisināts.

A.Kušķis uzdod jautājumu par iespēju iziet cauri vārtiem, kas ir loģiska funkcija vārtiem un aicina to darīt. Vai ir atsauce uz Latvijas simboliem par to, kādiem jābūt vārtiem, proporcijām utt.?

G.Kambers informē, ka objekts domāts kā simbols un tas ir daļa no simtgades projekta "Latvijas simtgades josta". Goda vārti ir kā iesākums šim projektam. Goda vārti ir simbolisks jēdziens un netiek veicināts, lai cilvēki tajā kāptu vai citādi izmantotu.

A.Vasiļjeva informē, ka cauri objektam būs iespējams iziet un to varēs darīt bez cilvēku apdraudējuma, jo iekšpusē nebūs izvietoti monitori, apdare veidota no cilvēkiem drošiem materiāliem. Ap objektu būs iespēja arī brīvi apiet apkārt. Vides objekts atradīsies uz 187 mm paceltas platformas.

G.Kambers: nav saglabājušās liecības vai materiāli, kādi senlatviešiem bija goda vārti. Objektam proporcijas veidotas tā, lai cauri tam pa atveri būtu skatāma aleja, kas bija Rīgas pilsētas arhitekta biroja eksperimentu prasība.

J.Dambis: Vēsturiski vārti uz Brīvības ass ir bijuši vairākās vietās un noņemti kā traucējoši un nespējīgi funkcionēt. Veidojot jaunu vārtu simboliku, caur kuriem ne tikai nevarēs iet, bet pat nebūs vēlams iet, tie nedarbosies pietiekami spēcīgi. Izskatot iesniegto projekta dokumentāciju, uzskatu, ka nav analizēti visi skatupunkti objekta novietnei. Tuvojoties pa Brīvības ielu izvēlētajai vietai, atklājas skaists skats uz Brīvības pieminekli kopā ar koku stādījumu aleju. Kad liels un blīvs objekts tiek novietots šajā vietā, tas pilsētvidei kļūst traucējošs. Kopumā šī vieta pilsēt būvnieciski līdz pilnībai nav atrisināta un masīvu, lielu vārtu uzstādīšanai nav piemērota. Objekts, kas būs aktīvs un izcelsies ar spilgtumu, var kļūt traucējošs un konkurējošs simboliskajam objektam – Brīvības piemineklim, kuram tiek sagatavoti, virzoties pa Brīvības ielu centra virzienā. Šo vietu nevajadzētu pakļaut reklāmu izvietojumam.

A.Lapiņš: Vārti vēsturiski ir bijušas būves. Šis ir vides objekts, eksperiments, kas tiks novietots uz laiku un noteikti nebūs traucējošs. Risinājums ir pieņemams. Būtu vēlams izvērtēt un atrisināt ceļa zīmes jautājumu, kas būtu aktuāli arī citu objektu uzstādīšanai šajā vietā.

A.Kušķis: Objekts paredzēts kā īslaicīgs, tādēļ ir atbalstāms. Būtu bijis labi iepriekš iepazīstināt Padomi ar šo objektu. Šobrīd ir pēdējā realizācijas stadija, kad izmaiņas vairs nav iespējamas.

U.Bratuškins: interesanti ir runāt par aktuālām lietām tehnoloģiju valodā. Uzskatu, ka vietas izvēle ir izcili neveiksmīga. Funkcionāli izvietot atraktīvu un interesantu objektu vietā, kura nav pieejama, rada vēl lielāku intrigu un izaicinājumu tam tuvoties, kas šajā gadījumā ir apgrūtināti. Objektam, kura vizuālā kvalitāte vērsta uz baudīšanu, jānodrošina iespēja to izbaudīt. Šajā gadījumā tas novietots visaktīvākajā krustojumā, radot iespēju provocēt arī satiksmes negadījumus, novēršot autovadītāju uzmanību. Būtu bijis lietderīgāk novietot vietā, kur visas objekta kvalitātes varētu vairāk izbaudīt. Aicinu pārdomāt vietas izvēles aspektu.

G.Kambers: programmas ir izveidotas ar īsiem intervāliem (1 – 2 minūtes), pēc tam ilgāku laiku ir nekustīgs attēls, pielāgojoties transporta kustības plūsmai, kad tā stāv un kad brauc.

D.Baltiņa: ideja ir ļoti laba, nosaukums ir spēcīgs. Biedē pieredze ar spilgtiem vides objektiem Rīgas vēsturiskajā centrā. Esam ne pārāk veiksmīgi nosargājuši Rīgas vēsturisko centru no spilgtiem objektiem, t.sk. reklāmām. Šī nav reklāma, tomēr vizuālās uztveres ģirboņa nav piemērota Rīgas vēsturiskajam centram. Pievienojos viedokļiem par vietas izvēli, kas būtu pārskatāma un atrastos ārpus Rīgas vēsturiskā centra.

G.Kambers sniedz vizualizācijas, kas apliecina, ka objekts nav pielīdzināms reklāmu izgaismojumam – tonis plānots piezemēts, lēns un mierīgs, kas ir īpaši izstrādāts šim objektam, nolūkā saglabāt intensitāti atbilstošu ārējiem apstākļiem un videi.

J.Asaris: konceptuāli atbalstāms risinājums, tomēr vietas izvēle nepārliecina. Interesi raisošam objektam nepieciešama vieta, kas ir pieejama. Domājot par Latvijas etnogrāfiju, ar tik masīviem vārtiem goda vārti

tomēr neasociējas.

I.Tapiņa: Goda vārtu ideja ir ļoti laba. Nepieciešamība atkārtot etnogrāfijā izmantotus vārtus ir pārspīlēta. Ņemot vērā vietas nozīmīgumu un to, ka citi objekti šajā vietā ir bijuši telpiski taustāmi, kas mudina piekļūt tuvāk, tad šajā gadījumā objekts vērst uz vizuālo uztveri pa gabalu un varētu kalpot kā audzinoša rīcība sabiedrībai, aplūkot objektu pa gabalu.

G.Princis: objektam plānotā vieta pilsētā ir pievilcīga, lai mākslinieki tajā vēlētos izvietot dažādus objektus. Kā īslaicīgai objektu izvietojšanai vieta ir pieņemama, tomēr tā nav piemērota piekļūšanai un sarunās ar Rīgas domes satiksmes departamentu nav panākta vienošanās, ka varētu izveidot pāreju, kas nodrošinātu piekļuvi. Atšķirībā no citiem izvietotajiem objektiem šajā vietā, iesniegtais risinājums nav vērst uz interaktivitāti, aicinot piekļūt tuvāk, tādēļ ir pieņemams.

I.Purmale: projekts ir atbalstāms kā simbolisks. Arī aleja ir simboliska, jo tai nav praktiska nozīme un izmantošana. Krustojuma vieta prasa simboliska objekta izvietojšanu. Šis objekts ir baudāms pa gabalu.

A.Kronbergs: Neizprotu proporcijas objektam, konkrēti atveres lielumu pret masu. Ir saprotams, kādēļ proporcijas veidotas tieši šādas (nepieciešamība pēc ekrāna), tomēr kā vārtiem, tās nav atbilstošas. Spilgtums ir kritisks jautājums pilsētvidē, tādēļ nevajadzētu radīt kliezsošus un vulgārus objektus. Konkrētais risinājums būs atkarīgs no vizuālā materiāla programmēšanas, kas vēl nav līdz galam izstrādāta un mainīsies. Vieta ir nozīmīga un būtiska un nedrīkst pārvērsties par spilgtu kļaidzīšanu. Risinājumu var atbalstīt, tomēr jāapzinās, ka pastāv risks.

Padome balso par lēmumu: Atbalstīt iesniegto mākslas objekta Goda vārti izvietojšanu Brīvības un Elizabetes ielas stūrī.

Par – 5 - A.Lapiņš, I.Tapiņa, I.Purmale, A.Kušķis, A.Kronbergs;

Pret – 2 – J.Dambis, J.Zilgalvis;

Atturas – 2 – J.Asaris, D.Baltiņa.

Lēmums: Atbalstīt iesniegto mākslas objekta Goda vārti izvietojšanu Brīvības un Elizabetes ielas stūrī.

4.

Kultūras pieminekļu aizsardzības prasības Rail Baltic projekta īstenošanai; Iesniedzējs: VKPAI.

Tiek izskatīts jautājums Kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām:

- Rīgas Centrālās Pasažieru stacijas ēkas un pasažieru platformu pārbūvei, ēkai piegulošās teritorijas pārbūvei un labiekārtošanai;
- Jaunā dzelzceļa tilta izbūvei Rail Baltica 1435 mm platuma sliežu ceļiem Rīgā, posmā no Maskavas ielas līdz Jelgavas ielai;
- Esošās VAS "Latvijas dzelzceļš" dzelzceļa infrastruktūras pārbūvei 1520 mm platuma sliežu ceļiem un Rail Baltica dzelzceļa infrastruktūras izbūvei 1435 mm platuma sliežu ceļiem Rīgā, posmā no Jelgavas ielas līdz Lāčplēša ielai.

K.Kukaine informē par iesniegumu, iepazīstina ar kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām.

K.Vingris, K.Baikovskis informē par projektu.

G.Princis uzdod jautājumu, vai dzelzceļa uzbūrumam kā būvei nav nekāda kultūrvēsturiska vērtība? Vai tas ir vērtēts no šī viedokļa? Daudzas ēkas rada negatīvu ietekmi, tomēr tām var būt arī kultūrvēsturiska vērtība.

J.Dambis: jautājums par uzbūrumu ir izskatīts vairākkārt un bijis viedoklis cēsties no šīs daļas atbrīvoties, lai saikni starp pilsētas daļām atjaunotu. Jautājums skatīts arī kontekstā ar teritorijas plānojumu, un nekad nav bijusi nostāja, ka uzbūrumam būtu saglabājama vērtība. Jautājums ir pietiekoši izdiskutēts.

K.Kukaine: visi lēmumi par nepieciešamību atbrīvoties no uzbēruma ekspertu vidē tika pieņemti pirms procedūras par kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa noteikšanu ieviešanas, tādēļ šāda vērtēšana tagad būtu tikai formalitāte.

U.Bratuškins pievērš uzmanību balstu izvietojumam - vai jaunā tilta balstiem nav jāsakrīt ar vecajiem balstiem?

Jautājums par savienojošo tuneli un otro līmeni kontekstā ar būves augstumu (plānots apmēram 15 m virs sliežu līmeņa). Vai nepieciešams pasažieru ērtībai veidot būvi šādā augstumā, jo visērtāk sasniegt peronus ir tieši zemes līmenī, nevis virzīt kustību uz augšu un pēc tam atkal lejā uz peroniem.

K.Kukaine informē, ka balstu risinājums ir noteikts, ka tiem jāsakrīt ar esošajiem.

K.Vingris informē par risinājumu, kas balstīts uz izpētes rezultātā iegūto slēdzienu – nepieciešama brīva teritorija pasažieru uzgaidāmajām telpām, kā arī, ievērojot drošības prasības gadījumos, kad jānošķir dažādu reisu pasažierus.

Jaunais apjoms paredzēts tikai pasažieriem ar visnepieciešamākajiem pakalpojumiem, un nav plānotas papildus komercplātibas.

J.Dambis: Brīvā telpa virs vilciena jumta nav nepieciešama tik liela. Inspekcija vienmēr pievērš uzmanību, lai kaut kas lieks netiek radīts vietā, kur tas nav nepieciešams. Iespējams, vizualizācija ir neveiksmīga, kur ir proporciju kļūda.

Padome aicina prasībās iekļaut komentāru par būves augstumu.

D.Baltiņa: jautājums par teritoriju Daugavas labajā krastā zem tilta - no uzbēruma beigām līdz krastmalai – vai teritorijas attīstība ir pietiekoši atrunāta? Prasībās varētu ietvert analīzi un ietekmi uz attīstību uzbēruma norakšanas dažādu apjomu gadījumā.

A.Kronbergs uzdod jautājumu par Terraco grīdas saglabāšanu.

Projekta pārstāvji informē, ka pēc iespējas tiks saglabāta.

G.Princis vērs uzmanību, ka esošais uzbērums netiks pilnībā nojaukts, jo tiks daļēji saglabāts.

Projekta pārstāvji informē, ka nelielas daļas saglabāšana (85 m) nepieciešama kā minimums, lai nodrošinātu jaunā risinājuma tehnisko specifikāciju un satiksmes kustības nepārtrauktu saglabāšanu.

Padome diskutē par iespēju projekta gaitā tomēr līdz galam nojaukt uzbērums, pilnībā nodrošinot atvērums pret pilsētu.

G.Princis ierosina, ņemot vērā projekta pārstāvju argumentāciju, Padomei ierobežot uzbēruma apjoma saglabāšanu, t.i. pilnībā atverot Kungu ielas trasējuma perspektīvu virzienā uz centrāltirgu.

Padome aicina papildināt prasības, ietverot nosacījumu uzbēruma saglabāšanai maksimāli līdz 85 m.

G.Princis: svarīgi iekļaut noteikumu plānot iegūtās telpas satiksmes un cilvēku plūsmas uzlabošanai, nevis vienkārši publiskās telpas izveidei.

A.Kronbergs uzdod jautājumu par stacijas priekšlaukuma attīstības plāniem un tā saikni ar lokālpilna risinājumiem.

K.Vingris informē, ka stacijas priekšlaukuma attīstības plāns ir sadarbības padomes darba kārtībā, kā arī visu autoru metu priekšlikumos bija risinājumi, kas paredz esošās ēkas nojaukšanu (Fēnikss ēka), kā arī lielāku funkcionalitāti transporta risinājumiem. Plānots, kad lokālpilnojumā risinājumi būs izstrādāti tālākā stadijā, tos izskatīt kopā ar projekta risinājumiem.

G.Princis informē, ka nākamās pilsētas arhitekta kolēģijas darba kārtībā būs jautājumi par tuvākās

apkārtnes attīstību (Stacijas laukums, 13. janvāra iela u.c.).

I.Purmale informē, ka plānots izpētīt arī teritoriju tālāk - līdz pat Krasta ielai.

J.Dambis: Inspekcijas izstrādātie nosacījumi izstrādāti, pamatojoties uz atziņām pēc nopietna, ilgāka laika darba, kas ir izskatīti arī Padomē.

A.Kušķis vērš uzmanību uz drošības jautājumu risināšanu projekta īstenošanas gaitā.

Padome balso par lēmumu: atbalstīt kultūras pieminekļu aizsardzības prasību projektu izsniegšanai pasūtītājam, ietverot Padomes izteiktās piezīmes.

Par – 9 - A.Kronbergs, J.Dambis, J.Asaris, A.Lapiņš, I.Tapiņa, D.Baltiņa, J.Zilgalvis, I.Purmale, A.Kušķis;
Pret – 0;
Atturas – 0.

Lēmums: atbalstīt kultūras pieminekļu aizsardzības prasību projektu izsniegšanai pasūtītājam, ietverot Padomes izteiktās piezīmes.

5.

Izmaiņas normatīvajos aktos kultūras mantojuma saglabāšanas jomā; Ziņo: J.Dambis.

J.Dambis informē par plānotajām izmaiņām normatīvajos aktos kultūras mantojuma saglabāšanas jomā. Attiecība uz Ministru kabineta noteikumiem nr. 127, plānotas izmaiņas 4.punktā, 9.prim punktā, 12.1.punktā, 12.3.punktā.

Svarīgākā izmaiņa ir saistīta ar gadījumiem, kad noteiktās Rīgas vēsturiskā centra daļās īstermiņa pārveidojumi, par kuriem lēmums bija jāpieņem Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai, var tikt uzticēta Rīgas pašvaldības par kultūras pieminekļu aizsardzību atbildīgas speciālās institūcijai, ja tāda ir izveidota, tādējādi nekoncentrējot visus jautājumus valsts atbildīgā, kas saistīts arī ar kapacitāti, vienlaikus veicinot šādas institūcijas atjaunošanu pašvaldībā.

Saistībā ar ēku kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa noteikšanu, uzskatam, ka novērtēšana var tikt veikta situācijā, kad plānota ēkas attīstība un īpašnieks lūdzis to veikt, tādējādi mazinot birokrātisko procedūru. Izmaiņas gatavotas ar tendenci, lai deleģētu arī atsevišķu jautājumu izskatīšanu pašvaldībai.

U.Bratuškins ierosina noteikumos precizēt terminoloģiju, piemēram, rekonstrukcija.

J.Dambis informē, ka vienlaikus tiek veiktas izmaiņas likumā Par kultūras pieminekļu aizsardzību un Ministru kabineta noteikumos nr. 474.

Padome pieņem zināšanai sniegto informāciju un atzīst, ka iesniegtie priekšlikumi ir atbalstāmi.

Sēdi slēdz plkst. 16:56.

Sēdi vadīja:

A.Kronbergs

Sēdē piedalījās:

J.Asaris

I.Tapiņa

I.Purmale

A.Kušķis

A.Lapiņš

D.Baltiņa

J.Zilgalvis

J.Dambis

Sēdi protokolēja:

A.Rupenheite